

Ei iialgi ilma Murita

Ketlin Priilinn

2010

Ketlin Priilinn
Ei iialgi ilma Murita

Toimetaja: Anne-Mari Alver
Kujundaja: Lea Sõmer
Trükikoda Greif OÜ

ISBN 978-9949-9000-7-7

Autoriõigus 2010: Ketlin Priilinn ja Promeno OÜ

1. osa

Lastekodus

Meie “kodu”

“Meribel! Anette! Üles-üles!” Tädi Kristiina krapsakas hele häältungis mu unenägude maailma järsult sisse ja ma lõin oma silmad uniselt lahti. Hommik? Esmaspäeva hommik! Kõige nõmedam aeg terves maailmas. Ümisesin pahuralt, keerasin teise külje ja tõmbasin teki üle pea. Mul polnud vähimatki tahtmist ärgata.

Kuulsin, kuidas tädi Kristiina akna juurde astus ja kardinal eest tõmbas. Isegi teki alt oli aru saada, et tuba läks kohe üleni valgeks ja päike kiirgas eredalt sisse. “Tüdrukud, kähku-kähku nüüd,” kiirustas ta meid takka. “Teised on juba kõik üleval ja söövad. Puder jahtub ära, kui kaua viivate. Ja kell on juba ka palju, jääte kooli hiljaks niimoodi.”

Ma piilusin teki alt välja ja kiikasin Anette voodi poole. Õde oli ennast üleni teki sisse kerinud ja magas sügavalt. Öösinise teki alt oli näha ainult tema helepruune juukseotsi.

Tädi Kristiina haaras Neti tekiotsast kinni ja rebis selle ainsa rap-satusega tema pealt ära. Õde tõmbus kerra ja virises pahuralt. Kohe seejärel ajas ta end aga siiski istukile ja hõõrus rusikatega silmi. “Ma ei taha tõusta,” virises ta. “Uni on. Tahan magada.” Ja juba viskaski ta ennast uuesti selili.

Tegelikult sain ma sain Anetest täiesti aru. Oleksin ise ka suurima heameelega tema kombel oma jonniga ajanud, aga noh – oli ju selge, et kaheteistaastasel ei sobinud enam käituda nagu üheksane. Nagu ikka, oodati minult, et ma väiksemale õele heaks eeskujuks oleksin. Ja kuna ma ei viitsinud kohe hommikul tüli üles kiskuda, ajasin end ohates voodist välja. Anette jorises veel tükk aega, aga lõpuks sai temagi maast lahti.

Riidesse pannes mõtlesin, et tean küll, mispärast seekordne esmaspäeva hommik veel nii erakordselt raske ja vastik tundub. Kui olime nädalavahetusel Andruse ja Heleni pool külas, tundus tagasi tülles lastekodu alati nii masendav koht. Muidu polnud siin üldse nii hull. Vahel võis täitsa äragi unustada, et tegelikult on see ju mõeldud lastele, keda mitte keegi ei taha. Tädi Kristiina oli meiega alati nii sõbralik ja

kannatlik, justkui oleksime kõik viiekesi tema päris lapsed. Eks ta oligi meile kõigile ema eest ja mis tal muud üle jäigi – teist ema polnud ju kuskilt võtta.

Me elame lastekodu majas neljatoalises korteris, nagu kõik meie siinsed lapsed. Kolm tuba on mõeldud lastele ning üks on elutuba, kus on telekas, diivan, tugitoolid ja väike madal laud, mis alati on täis väiksemate vildikaid ja joonistuspabereid. Tavaliselt elab ühes korteris kuus last – kaks ühes toas –, meid on aga viis. Mina ja Anette, Markus ja Gregor ning Leonora. Varem elas Leonoraga ühes toas Penelope, kuid tema lahkus meilt umbes kuu aega tagasi ning nüüd on Leonora üks.

Just Leonora ongi ainuke, kes ei lase kunagi päris täielikult unustada, kes me oleme ja kus me oleme. Ta on juba neli aastat meie juures elanud, aga ikka veel kardan ma teda natuke. Või mis mina – eks me kõik kardame tegelikult. Väiksemad on juba harjunud tema teelt kõrvale hoidma ja tegema kõike, mis ta käsib. Keegi ei taha Leonora viha enda peale tõmmata. Tädi Kristiina silme all ei julge ta muidugi kellelegi midagi öelda ega teha, kuid kohe, kui omavahele jääme, võib ta ükskõik kellel meist valusasti turjast kinni võtta ja raputada, jala ette panna või lihtsalt kohutavalt halvasti öelda. Jõu ja kasvu poolest on ta ju meist kõigist mitu korda üle.

Leonora oli üheksane, kui ta meile tuli – sama vana kui Anette praegu. Aga kui erinev ta oli mu seltsivast ja alati rõõmsameelsest õest! Mina olin siis alles kaheksane, aga ma mäletan nii hästi, milline Leonora alguses oli. Ta oli jube – meeletult kõhn, räpane ja näljane ning sellist metsikut pilku polnud ma veel kunagi näinud ühegi lapse silmades.

Leonora polnudki alguses nagu inimlaps, vaid pigem nagu väike metsloom, kes ootamatult inimeste keskele on sattunud. Ta ei rääkinud kuude kaupa sõnakestki, isegi mitte tädi Kristiinaga. Ja kui keegi meist talle liiga lähedale sattus, võis ta kõvasti hammustada või lihtsalt esimese kättejuhtuva asjaga virutada.

Penelope pörkas temaga kord korteri ukse peal kokku, täiesti kogemata, aga niimoodi, et Leonora oleks äärepealt kukkunud. Seepeale lõi ta Penelopele rusikaga nii kõvasti vastu nägu, et tüdrukul oli veel mitu nädalat nina paistes ja lillakaspunane. Tädi Kristiina oli tookord väga kuri ning pidas Leonorale põhjaliku loengu sellest,

kuidas meie lastekodus igasugune kaklemine ja teiste löömine lubatud ei ole. Meile, teistele, selgitas tädi hiljem, et Leonora lihtsalt ei oska teistmoodi ja et ta peab alles õppima, kuidas teistega suhelda. Tädi jutustas meile ka sellest, kuidas Leonora üldse lastekodusse sattus. Tuli välja, et tema ema jõi pidevalt ja oli päevad otsa kodust ära. Leonora oli pidevalt ükski, tal polnud midagi süüagi. Üheksaselt ei osanud ta veel lugeda ega kirjutada, sest kooli jõudis ta ka väga harva. Just kooli kaudu oligi hakatud asja uurima ning lõpuks toodi ta ära lastekodusse. Tema ema käis teda vaatamas ainult ühe korra ja seegi oli päris alguses.

Huvitaval kombel oli just Penelope see, kes Leonoraga esimesena jutule sai. Tema oli siis juba kümnene, ehk meist kõige vanem ja alati ka kõige julgem. Isegi see hirmus löök vastu nina ei suutnud teda ära ehmatada. Ikka ja jälle üritas ta Leonoraga sõbralikult rääkida, kutsus teda telekast huvitavaid saateid vaatama ja näitas oma raamatutest ilusaid pilte. Alguses oli Leonora mitu korda valmis talle uuesti kallale kargama, kuid Penelope ei andnud alla ja lõpuks hakkas see metsik tüdruk imekombel natuke leebemaks muutuma.

Tasapisi hakkas ta rääkima, kuid seda üksnes Penelopega. Teisi ta ei usaldanud ega hakanudki usaldama. Nojah, tädi Kristiinaga sai ta ka enam-vähem jutu peale, kuid mingit suuremat vestlemist nende vahel siiski ei ole. Leonora vastas tädi küsimustele enamasti nii lühidalt kui vähegi võimalik ning meist, noorematest, ei teinud ta peaaegu väljagi.

Nii see kestis, kuni Penelope meilt kuu aega tagasi ära läks. Ta lapsendati, üks kena vanem paar võttis ta endale tütreks. See oli täielik ime, sest nii suuri ei taha tavaliselt keegi. See, et Andrus ja Helen *võibolla* meid Anettega endale tahavad, on samuti meeletult suur ime, mida ma tegelikult endal veel eriti uskuda ega loota ei luba.

Ma kuulsin kunagi salaja pealt, kui tädi Kristiina ja lastekodu juhataja, tädi Margit sellest rääkisid. Tädi Margit ütles, et enamasti lapsendatakse väikelastekodust, kus on kuni kolmeaastased põnnid. Suuremaid naljalt ei taheta, küllap on nendega raskem hakkama saada. Selle jutu järgi on isegi meie viieaastane Gregor juba liiga suur.

Penelope oli aga neliteist. Ta oli esimene, keda ma kogu meie lastekodus elatud seitsme aasta jooksul nägin lapsendatavat. Asi vist ei olnudki tegelikult ainult vanuses, ma olin siin kuulnud ka niisugust asja, et suuremat osa lapsi polegi võimalik päriselt lapsendada, kuna

nende oma vanemad on kusagil siiski veel olemas ja kõik õigused on neil alles.

Penelope polnud ema ega isa, tema oli elanud koos oma vanaemaga. Oma isast ei teadnud ta midagi, ema oli aga surnud vähki, kui Penelope oli veel päris pisike. Pärast seda kasvataski teda vanaema. Kuid ka vanaema oli haige ja kui temagi suri, toodi tüdruk meile.

Nüüd oli ta aga läinud ning Leonora käitumine läks sestpeale jälle kordades hullemaks. Ta ei viitsinud enam koolis käia ega õppida ning meie vastu oli ta ka tagedam kui iial varem. Tädi Kristiina sai temaga kurja vaeva näha, sest viimasel ajal ei kuulunud Leonora ka teda enam üldse ning saatis tädi igale poole inetutesse kohtadesse.

“Meribel, mis sa vahid seal?” Anette hele hääl tõi mu praegusesse hetke tagasi. Ta oli juba täies riides – teksased jalas ja roosa kampsun seljas, juuksedki hobusesabasse kammitud. “Tädi saatis mind vaatama, mis sa siin nii kaua teed. Su söök läheb külmaks!”

“Näh, ma kohe tulen,” kohmasin õele vastuseks. Tõmbasin kiiresti oma tumesinise kapuutsiga lemmikpusa selga, nõõpisin teksased kinni ja põimisin juuksed punupatsiks. See tuli natuke sassis ja lohakas välja, aga ma ei viitsinud uuesti tegema hakata.

Kõik olid elutoas koos, nagu hommikuti ikka. Leonora oli söömise juba lõpetanud ja loputas parajasti kraanikausis oma kohvitassi puhtaks, Markus sonkis üsna isutul ilmel oma pudrutaldrikut ning Gregor oli suutnud viinamarjamahla pükste peale ajada ja tädi Kristiina üritas seda niiske lapiga nühkides välja saada. “Ma ei taha seda putru,” virises Markus. “See on paha puder! Tädi, miks me ei või hommikuks küpsiseid süüa?”

“Küpsised pole mingi hommikusöök,” vastas tädi Kristiina, loobudes samal ajal mahla väljanühkimise katsest. “Gregor, sa pead uued püksid jalga panema, see plekk ei tule niimoodi välja. Kähku, otsime sulle midagi muud jalga. Markus, katsu vähemalt paar lusikatäit veel süüa. Sa ei saa tühja kõhuga kooli minna.”

Gregor oli ainus, kellel hommikul süüa ei tarvitsenud – tema sai oma hommikusöögi lasteaias. Ainult mahla nõudis ta alati, ja just nimelt viinamarjamahl pidi see olema.

Gregor polnud oma ema ega isa kunagi näinud. Viis aastat tagasi oli ta ühel suvisel varahommikul leitud väikelastekodu ukse tagant, ilusti

teki sisse mähitud ja luttki suus. Kes ta sinna jättis ja miks, seda ei saanud keegi kunagi teada.

Ma mõtlesin vahel, et võib-olla oli temal kõige kergem, selles mõttes, et ta ei teadnudki midagi teistsugusest elust. Meil, teistel, oli ju kõigil oma minevik ja mälestused, mis tegid haiget, kui nende peale mõelda. Markusel näiteks oli olnud võõrasisa, kes teda sugugi ei sallinud. Ja nende kodus joodi samuti pidevalt, just nagu ka Leonora omas. Ükskord, jälle purjus olles, viskas võõrasisa Markust pudeliga vastu pead. See juhtus õues ja keegi möödakäija nägi. Ta kutsus politsei ja pärast seda toodi Markus lastekodusse.

Algul pissis ta igal õhtul alla, ehkki oli siia tulles juba peaaegu viiene. Ja ta ärkas pidevalt suure kisaga öösiti üles, sest oli halba und näinud. Tädi Kristiinal aga läks õnneks alati korda ta ruttu maha rahustada.

Nüüd, kaks aastat hiljem ja juba esimeses klassis käijana, juhtus ta väga harva niimoodi ärkama. Ja alla ei tee ta enam ammugi.

Ma vaatasin kella. Anettel ja minul oli aeg minna, kui tahtsime õigeks ajaks kooli jõuda. Õnneks olime mõlemad juba valmis – puder kõhus ja hambad pestud, koolikott aga juba eelmisel õhtul valmis pandud. Meil oli vedanud, et tunnid algasid ühel ajal, seega saime alati üheskoos kooli minna. Tagasi tulime enamasti eraldi, sest kolmandas klassis kippusid tunnid ikka varem läbi saama kui kuuendas. Pealegi oli minul kolmapäeviti pärast tunde veel kunstiring, Neti käis aga esmaspäeviti võrkpalli mängimas.

Bussi oodates küsisin Anettelt, kas ta kavatseb terveks päevaks mossitama jääda. “Ei tea,” ohkas öde. “Ma lihtsalt tahaks, et me saaksime lõpuks ometi päriselt Andruse ja Heleni juurde jääda. Miks see kõik nii sada aastat aega peab võtma?”

Oh, nagu ma ise veel vähe selle peale oleksin mõelnud! Loogiliselt võttes oleks pidanud olema kerge mind ja Anettet lapsendada – oma ema ega isa ega üldse mitte kedagi meil ju polnud. Olime lastekodus elanud juba seitse aastat, nii et me enam õieti ei mäletanudki neid. Vähemalt Anette ei mäletanud, minul oli ema meeles küll ja isegi päris hästi. Emal olid lainelised juuksed, mis ulatusid peaaegu vööni. Need olid helepruunid, just sama värvi nagu Anettel. Meil olid mõned pildid emast ja isast ning ma olen tähele pannud, et Neti on väga ema moodi. Ka silmad on tal just samasugused tumehallid ning nägu ümarik. Mina

olen rohkem isasse, mu juuksed on paksud ja tumedad, silmadki pruunid ning nägu piklikuma kujuga. Välimuselt me seega Anettega eriti sarnased pole ja võõrad tihtipeale ei oskagi meid õdedeks pidada.

Penelopel oli olnud vanaema, kes ta enda juurde võttis, kui ema ära suri. Meil olid emapoolsed vanaema-vanaisa surnud. Isapoolne vanaema oli tegelikult olemas, aga tema elas kusagil Saksamaal, tal oli seal oma pere ning ta ei tahtnud kuuldagi sellest, et me tema juurde elama võiksime minna. Nojah, me ei suhelnud temaga ka eriti kunagi. Neil oli vist isaga kunagi mingi tüli olnud – miks ja millal, seda meie Anettega ei teadnud. Teadsime ainult seda, et vanavanemaid meil pole. Ja siis, ühel veebruarikuusel päeval seitse aastat tagasi tuli välja, et meil pole enam ka ema ega isa.

See oli autoõnnetus. Ema ja isa olid läinud ühe tuttava sünnipäevale linnast välja. Meile oli tulnud lapsehoidjaks tädi Nele, ema ammune klassiõde ja sõbranna. Ma ei mäleta sellest kõigest kuigi palju, aga see on mul meeles, et hommikul helises telefon ja tädi Nele ehmatas sellele vastates koledasti ära.

Hiljem kuulsime, et teed olid lumest väga libedad, pealegi tuiskas ja näha polnud suurt midagi. Ema ja isa auto pörkus kokku ühe teise autoga. Ja nii see juhtuski.

Alguses olime Anettega eraldi. Tema oli ju siis alles kahene, mina aga juba peaaegu viis. Seepärast pandi Anette esialgu väikelastekodusse, mind aga toodi kohe siia. Meil siin nimelt alla kolmeaastaseid ei ole, nii väikeste jaoks on omaette koht. Alles aasta hiljem saime Netiga siin uuesti kokku. See esimene üksiolnud aasta oli tõeliselt õudne! Õnneks ei mäleta ma ka seda enam eriti, kuid see segadus ja hirm ja mitte millestki arusaamise tunne ei lähe vist küll kunagi päriselt meelest. Anettega uuesti kokku saades läks justkui natuke kergemaks, ehkki alguses oli õde hästi häbelik ja vaikne ja justkui ei tundnudki mind. Aga see läks tal ruttu mööda ja nüüd ei kujutaks ma küll enam ette, et peaksime eraldi elama. Me vaidleme ja kakleme Anettega tihtipeale, aga ikkagi oleme igal juhul mitte ainult õed, vaid ka parimad sõbrad.

Sellepärast ei oleks meist kumbki eluilmaski nõus sellega, et ainult üks meist lapsendataks. Või et me eraldi peredesse satuksime. Õnneks on tädi Kristiina ja teisedki lastekodu töötajad sellega päri.